

Силабус курсу:

**ПРОБЛЕМИ ҐЕНДЕРА ТА МНОЖИННОЇ
ДИСКРИМІНАЦІЇ У КОНТЕКСТІ
КУЛЬТУРИ ІНКЛЮЗІЇ**

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	магістр
<i>Спеціальність:</i>	034
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	Весняний
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська, англійська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

канд.філос.н., доц., Щербина Марія Михайлівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності

посада

Scherbina_m@snu.edu.ua

+380675765379

Viber: +38-

0675765379

за розкладом

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:	Наведені в курсі матеріали спрямовані на формування у студентів/-ок знань і навичок в питаннях щодо проблем гендера та множинної дискримінації у контексті культури інклюзії. У сучасному світі, де відбуваються суперечливі процеси глобалізації та локалізації (сегментизації і поляризації) соціокультурного розвитку, вкрай актуальною є проблема множинної дискримінації та становлення, як шляху її подолання, культури інклюзії, без чого збереження та зміцнення цивілізаційних основ суспільного життя унеможлиблюється. Розгляд цих феноменів з боку науки та законодавства про рівність членів суспільства виходить із розуміння багатовимірності людської особистості. Гуманістичні цінності з одного боку та культурологічний аналіз з іншого стають потужним чинниками для розуміння архаїчної природи механізмів ненависті (до іншого як «чужого» – до будь-якої <i>іншості</i>) в культурах та послідовного відстоювання прав людини/спільноти людей з особливими потребами/властивостями, тобто прав будь-яких меншин, а відтак – до справжнього рівноправ'я. Курс може бути корисним всім здобувачам вищої освіти II рівня безвідносно обраного напрямку навчання у СНУ ім. В.І. Даля, тому що ці проблеми безпосередньо стосуються суспільної злагоди, особистісної культури (поведінки та спілкування) і ціннісної свідомості сучасних суб'єктів культуротворчості.
Результати навчання:	логічно викладати, аргументувати, відстоювати власну світоглядну позицію та відстоювати права людини в житті і професійній діяльності; розуміти принципи міфологічного мислення та механізми стереотипізації як ґрунт, на якому росте дискримінація; бачити явну та приховану дискримінацію у різних культурах та різних суспільних групах; сприяти культурі інклюзивності, гендерній рівності, розширенню можливостей жінок та вразливих соціальних груп; розуміти та впроваджувати як на особистому, так і на суспільному рівні стратегії протидії дискримінаційним практикам та упередженням.
Передумови до початку вивчення:	Знання з курсів філософії, соціології, культурології, історії культури в обсязі бакалаврської програми та рівня спеціаліст.

Мета курсу (набуті компетентності)

Унаслідок вивчення даного навчального курсу студент/-ка набуде таких компетентностей:

1. ФК11. Здатність розуміти соціально-культурний контекст, який викликав ті чи інші гендерні стереотипи та відносини, аналізувати стан гендерних відносин в Україні та світі; відстоювати рівні права і можливості жінок і чоловіків.
2. ФК12. Здатність аргументовано інтерпретувати розмаїття комунікацій та візуальних практик з урахуванням аспектів гендерної рівності та інклюзивності,

та вдосконалив наступні компетентності:

1. ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. ЗК2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
3. ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. ЗК4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. ЗК5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
6. ЗК6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
7. ЗК7. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.
8. ФК1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
9. ФК2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі професійної діяльності.
10. ФК3. Здатність виявляти культурні потреби суспільства та його окремих груп та визначати шляхи їх задоволення, забезпечувати культурні права і свободи людини.
11. ФК4. Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
12. ФК6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
13. ФК11. Здатність розуміти соціально-культурний контекст, який викликав ті чи інші гендерні стереотипи та відносини, аналізувати стан гендерних відносин в Україні та світі; відстоювати рівні права і можливості жінок і чоловіків.
14. ФК12. Здатність аргументовано інтерпретувати розмаїття комунікацій та візуальних практик з урахуванням аспектів гендерної рівності та інклюзивності.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Феномени та поняття інклюзії, інклюзивності, культури інклюзії	2/0/2	Інклюзивність в найширшому сенсі – як включення <i>всіх</i> ; значення феноменів доступності, безбар'єрності, інклюзивності сучасних закладів культури. Чинники виникнення <i>культури інклюзії</i> , її соціокультурні та теоретичні витoki. Проблеми прав людини і інклюзії в культурі. Мета і змістове підґрунтя культури інклюзії –. подолання проявів соціальної нерівності та дискримінації	Участь в обговоренні; самостійна робота
2.	Дискримінація і соціальна нерівність, як пов'язані соціокультурні феномени	2/0/2	Джерела і критерії соціальної нерівності. Соціально-культурні передумови появи дискримінації як суспільного явища. Експлуатація та дискримінація (історія і сучасність). Стереотипізація та дискримінація.	Участь в обговоренні; самостійна робота
3.	Види і форми дискримінації	4/0/4	Дискримінації: расова, за етнічним походженням, ейджизм, лукізм, фетфобія, дискримінація за сексуальною орієнтацією, релігійними віруваннями, сімейним станом, соціальним походженням, політичними переконаннями та ін.	Участь в обговоренні; самостійна робота
4.	Гендерна дискримінація	2/0/2	Витoki і сутність гендерної дискримінації. Демографічні, економічні, психологічні та культурні наслідки гендерної дискримінації. Гендерний дискурс в гуманітаристиці.	Участь в обговоренні; самостійна робота
5.	Антидискримінаційне законодавство та антидискримінаційні практики в Україні і в світі.	4/0/4	Поняття антидискримінаційного законодавства. Декларація прав людини і громадянина (1789) – перший в історії документ антидискримінаційного законодавства. Європейське антидискримінаційне право. Антидискримінаційне законодавство України, його основний принцип, склад (структура) та зміст. Антидискримінаційна експертиза. Стратегії антидискримінаційної роботи в Україні та за кордоном. Антидискримінаційні практики під час конфліктів та війни.	Участь в обговоренні; самостійна робота

Рекомендована література

1. Гендер для медій: підручник із гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей. [за ред. Марії Маєрчик (голова редколегії), Ольги Плахотнік, Галини Ярманової] URL: https://ua.boell.org/sites/default/files/gender_dlya_medii_2017.pdf
2. Забезпечення політики гендерної рівності з 2014 року – нове дослідження. URL: <https://www.irf.ua/zabezpechennya-polityky-gendernoyi-rivnosti-z-2014-roku-nove-doslidzhennya/>
3. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод від 04.11.1950. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_004
4. Майкл Кімел. Гендероване суспільство https://royallib.com/book/maykl_kimmel/gendernoe_obshchestvo.html
5. Олег Марущенко, Ольга Плахотнік ГЕНДЕРНІ ШКІЛЬНІ ІСТОРИЇ. URL: <http://www.insight-ukraine.org/uploads/files/genderni-shkilni-istorii.pdf>
6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pmv_2015_10-11_31
7. Посібник з європейського антидискримінаційного права. Київ : К.І.С., 2013. 191 с.
8. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України № 5207-VI від 06.09.2012 // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 32. Ст. 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>
9. Чернівськи, Марина. Антидискримінаційна робота в регіонах, охоплених конфліктом: Методичний посібник. URL: https://zwst-kompetenzzentrum.de/wp-content/uploads/2019/10/UA-Антидискриминация_превью.pdf

Електронні ресурси

1. <http://www.culturalstudies.net/>
2. <http://www.gumer.info>
3. <http://www.genderstudies.info>
4. <http://www.litopys.org.ua>
5. <http://www.culturalstudies.in.ua>
6. <http://nlu.org.ua> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого
7. Бібліотека гендерного інформаційно-аналітичного центру КРОНА <http://www.krona.org.ua/library.html>
8. Сайт Центру гендерної культури. <https://www.genderculturecentre.org>
9. European Program in Communication and Cultural Studies: <http://www.mediastudieseurope.net>
10. Extensive collection of American Cultural Studies resources <http://www.georgetown.edu/crossroads/asw/>
11. The University of Iowa Libraries' guide to Cultural studies resources. <http://www.lib.uiowa.edu>
12. International Association for Communication and Cultural Research (IAMCR): <http://www.humfak.auc.dk>
13. <http://dnpb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського
14. <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr> Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича
15. <http://lib.npu.edu.ua> Наукова бібліотека Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова
16. <http://www.library.ukma.edu.ua> Наукова бібліотека Національного університету «КиєвоМогилянська академія»
17. <http://lounb.org.ua> Львівська обласна універсальна наукова бібліотека
18. <http://odnb.odessa.ua> Одеська національна наукова бібліотека

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни «Проблеми гендера та множинної дискримінації у контексті культури інклюзії» (для студентів II рівня кваліфікації «магістр» зі спеціальності 034 Культурологія) / Укл.: М.М. Щербина. СНУ ім. В. Даля, 2022. Електронне видання.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент/-ка може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Відвідування лекцій (наявність власного конспекту)	10
Участь в обговоренні	20
Виконання завдань з самостійної роботи	20
Залік	50
Разом	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS
90-100	A
82-89	B
74-81	C
64-73	D
60-63	E
35-59	FX
0-34	F

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Кафедрою підтримується нульова толерантність до плагіату, списування і копіювання. Викладач/-ка за бажання студентської спільноти під час перших занять надає коротке інформаційне повідомлення щодо академічного письма, видів плагіату і запозичень, які мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана. Студент/-ка може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах (наприклад, «Основи прав людини і інклюзії в культурі». URL: <https://publicalternative.com.ua/uk/zahalna-informacija-pro-kurs/>). При поданні документу про проходження курсу студентам можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі/ки вчасно приходять до аудиторії відповідно до розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Основні «Так» і «Ні».

Під час занять

дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом (за умови дистанційного навчання потрібно повідомити викладача/-ку про це);
- пити безалкогольні напої;
- використовувати електронні пристрої виключно в освітніх цілях (не в ході контролю знань та з дозволу викладача/-ки);
- проявляти академічну активність і зацікавленість.

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження) і вживати жувальну гумку;
- палити, вживати алкогольні напої або наркотичні засоби;
- вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- заважати проведенню заняття будь-яким чином.